

TANKER OMKRING GHANA

av

FRIDTJØV BIRKELI

For første gang i Afrika! Den tanken hadde spent forventningen høyt hos mange. Og så til og med i Ghana, det navn som i dag er blitt noe av et frihetssymbol for store deler av Afrika! Noen hver ventet vel at når Det internasjonale misjonsråds generalforsamling skulle stå ansikt til ansikt med Afrika av i dag, ville det prege møtet i så høy grad at alle andre saker måtte vike. Men det var jo spørsmålet om integrasjon mellom Det internasjonale misjonsråd og Kirkenes Verdensråd som sto på dagsordenen. Selv om det var planlagt bibeltimer, foredrag og timer med nytt fra verdensmisjonen, diskusjonsgrupper om de viktigste områder i det kristne misjonsarbeid i dag, så hadde spørsmålet om integrasjonen en egen tendens til å bli *saken* som dominerte hele møtet. De første dagene gikk man faktisk og ventet på at den skulle komme opp, og da den var over, så var det nærmest som om luften var gått ut av en ballong.

Men rett skal være rett. Vi fikk nok atskillig mer i de dagene i Ghana enn de første referater ga inntrykk av. Bare møtet med Ghanas ledende menn, politisk og religiøst, var en stor opplevelse. Her kan det ikke være noen overraskelse for noen at førsteministeren, Nkruma's, besøk ble noe av et høydepunkt. Han bekjenner seg som en «non-denominational Christian». Han er døpt i den katolske kirke, han har bl. a. studert protestantisk teologi i Amerika, og midt under møtet giftet han seg med en egypterinne som hører til den ortodokse koptiske kirke. Han adresserte forsamlingen med: «Fellow Christians». Men han gjør først og fremst inntrykk som politiker, og det er vel også som politiker at han sier at Ghana må bygge på kristendommens grunn. Han ser betydningen av kristendommens etiske

verdier i kampen mot korrupsjon og dårlig styre. Det var ham om å gjøre å fortelle utlendingene at Ghana var ingen politistat, at han hverken hyllet diktatur eller kommunisme. Han erkjenner selv at han har lært mer av Ghandi enn av Lenin. Men det var snert i hans ord om at kapprustingen i Vesten gagnar hverken Vesten selv eller Asia eller Afrika som sårt vil trenge all mulig konstruktiv hjelp i den tid som nå ligger foran.

Hans vakre ord om de mange misjonær-martyrgravene, skjult under buskene rundt omkring i Ghana, hans hyllest til den kristne martyrs innsats for Afrika, var gripende og betagende. Han understreket også at det første internasjonale møte, henlagt til Ghana i dets første frihetsår, var et kristent møte. I sin afrikanske kappe slengt over skuldrene kjente han seg vel hjemme, men han var likeså vel hjemme i sin elegante européiske dress da han var til stede under en friluftsgudstjeneste i Accra stadion. I det sagnomsuste Christiansborg tok han imot en rekke deputasjoner fra møtet. Det var vel ikke bare medlemmene av deputasjonene som fikk et sympatisk inntrykk av ham. Forhåpentlig fikk også Nkhruma verdifulle inntrykk av den aktivitet som den kristne kirke i dag representerer utover hele jorden, også i Afrika.

Hovedproblemet for verdensmisjonen i dag er vel dette at vi ligger vel forvart i skyttergravskrig rundt omkring på kloden. Vi holder oss til de avlegse krigsmetodene fra første verdenskrig. Hundrer av millioner av mennesker er hermed utenfor vår rekkevidde. De kan ikke nåes dersom vi bare skal drive med skyttergravskrig. Vi skulle vel i Ghana først og fremst ha diskutert hvordan vi kunne legge om iallfall en del av skyttergravskrigen til bevegelig krigsførsel, for som det går i dag, går det for langsomt. Jordens befolkning vokser forttere enn tilskuddet fra kristen misjon til den kristne kirke. Dette er ikke bare en anke mot misjonene, men det er også en anklage mot de unge kristne kirker for mangel på evangeliseringsiver og erobringsslyst. Ghana burde vel ha diskutert omleggingen til denne bevegelige krigsførsel slik at den kunne nå fram til alle disse lommene av de ikke-kristne folk som finnes i nesten hvert eneste land

som på papiret er «besatt» av misjoner og kirker. Man burde ha gått løs på i hvilken grad alle tekniske hjelpemidler kunne nyttes i en slags bevegelig krigsførsel — i første rekke radioen. I dag spres propagandamusikk til nesten hver eneste landsby gjennom radioen. Vi er noen årtier etter også her. Istedenfor å gå løs på disse kjempeoppgavene ble det under møtet heller talt sterke ord om den usikkerhet og den vanmakt som i dag behersker kristen misjon mange steder, både fordi misjonærene ikke er ønsket eller ikke tillatt, men også fordi mange misjoner i Vesten er hindret av pengemangel og menneskemangel. Og åndfullt spurte professor Freytag fra Tyskland om denne situasjonen skulle minne oss om noe så vesentlig som at vårt egentlige liv er skjult med Kristus i slike tider som disse.

Den nye sekretæren for Øst-Asia, Kyaw Than fra Burma, var for de fleste et ubeskrevet blad. Mange mintes vel uvilkårlig den energiske Manikam som han remplaserte. Men denne mannen ga et meget verdifullt utsyn over hvor vi står i Asia i dag. Han mente nok at det fremdeles har sin verdi å være oppmerksom på de revolusjonerende bevegelser i Asia og ikke minst være oppmerksom på de asiatiske religioners nye aktivitet. Han slo et slag for at de kristne problemer i Asia måtte løses i en asiatiske kontekst. Men han overrasket mange med å si at innerst inne er vår hovedoppgave i Asia i dag en teologisk. Fordi de asiatiske religioner er som de er, så er det en hovedoppgave i dag å forkynne rettferdiggjørelse ved tro og ikke rettferdiggjørelse ved gjerninger. Og Kyaw Than er ingen lutheraner!

Dr. Mackay minnet oss også om at vi lever i eskatologiske tider, men det kunne ha vært av stor betydning om den kristne misjon hadde vært satt enda klarere inn i det kristne historiske drama. Det ble også nevnt at misjon og forsoning ikke er fremmed for hverandre. De er tvert imot så nær beslektet at overalt hvor misjonene er i aktivitet, der mottar syndere Kristi forsoningsverk. Men alle disse tanker formådde ikke å bære hele møtet inn på det plan hvor man kunne ha gått inn på det hovedproblem som jeg allerede har nevnt, og som i dag konfronterer oss alle sammen i den kristne verdensmisjon.

Det var «saken» som dominerte bildet, og den gjorde det fordi en majoritet av dem som var til stede mente at neste skritt til å løse våre store oppgaver i den kristne verdensmisjon, er et administrativt skritt, nemlig å slå sammen Kirkenes Verdensråd og Det internasjonale misjonsråd på en slik måte at det i Genève blir en divisjon for verdensmisjon og evangelisering som så skal kunne presentere en regning for hver eneste medlemskirke som står i gjeld til jøder og hedninger. Kirkenes Verdensråd har lenge savnet et slikt instrument i sin organisasjon. De har kunnet tjene medlemskirkene i mange sosiale spørsmål. De har også forsøkt å tjene kirkene med drøftelser av mange aktuelle saker og studier av den aktuelle situasjon. Men siden misjon er kirke og kirke misjon som man har sagt — med et uttrykk som begynner å bli noe frynset i kanten fordi det ikke gis den rette forklaring — så har man ment at det store framstøt for misjonsarbeidet i årene som kommer, skal bli et resultat av denne sammenslutning. Riktignok har Kirkenes Verdensråd sitt eget private problem på dette område. Det så en stund ut som de ortodokse kirker ville gå rakt imot integrasjonen. Men den er nå gått med på å studere spørsmålet i et par års tid før den sier sin endelige dom enten den vil være med eller ei. Flere av de ledende menn i Kirkenes Verdensråd med dr. Visser 't Hooft i spissen, synes å ha et meget klart syn for at kirkene som helhet har sviktet i den evangeliseringsoppgaven som står igjen utover jorden. Han synes å ha en varm misjonsinteresse som bakgrunn for sine idéer om sammenslutningen. På den annen side har det vært hevdet at antagelig omkring halvdelen av alle misjonærer i verden i dag er tilsluttet misjoner som står utenfor enhver forbindelse med Kirkenes Verdensråd og formodentlig også med Det internasjonale misjonsråd, skjønt en meget stor del av dem er med i kristne råd som har hatt en løsere forbindelse med Det internasjonale misjonsråd. Det har vært hevdet at her ligger det en veldig ekumenisk oppgave som ikke må overses eller forsømmes, og mange trodde at nettopp Det internasjonale misjonsråd ville være det rette organ til å kunne nå denne veldig del av den kristne misjon og få den

inn i et praktisk samarbeid som vil være uomgjengelig nødvendig både i Latin-Amerika, Afrika og Asia. Men mange synes å mene at denne oppgaven er håpløs. Man kan likeså godt gi den opp først som sist og bare søke å forene dem som er villige til å samarbeide.

Mange av disse misjoner som står utenfor, forkynner et klart forsoningsbudskap, men har ikke sans for den kirkedannelse som vi mener er begrunnet i vår bibel. Samarbeidet innenfor de kristne råd synes å ha hjulpet dem framover i spørsmålet angående kirkedannelsen på en positiv måte. Selv om alle visste på forhånd at det nok i Ghana ville bli en betydelig majoritet til fordel for sammenslutning av Kirkenes Verdensråd og Det internasjonale misjonsråd, hadde man fått det inntrykk at det skulle være en helt åpen debatt om spørsmålene siden avgjørelsen først skulle tas engang etterpå av de nå 38 medlemsråd. Det må vel derfor sies at det var noe av en psykologisk tabbe at man ikke sørget for brosjyrer for begge synspunkter i sammenslutningen, og at det var satt opp tre innledningstalere for sammenslutningen, ikke noen som talte imot. Dette skapte en sterk spenning i forsamlingen. Opposisjonen kom imidlertid etter hvert rikelig til orde både i plenum og i alle grupper hvor saken ble drøftet. Da man innså, iallfall delvis, hvori vanskene besto for Afrikas og Latin-Amerikas vedkommende, tilbød lederne av Kirkenes Verdensråd å foreslå for sin organisasjon at deres generalforsamling skulle utsettes et år for å få tid nok til å rydde bort mulige misforståelser på begge sider.

Opposisjonen gjorde klart rede for sin frykt for en altfor viktig verdensorganisasjon sentralisert i ledelsen i Genève. Den nevnte også at det syntes å være en lite ekumenisk løsning dersom det førte til sammenslutning i toppen, men splittelse i bunnen, for en rekke råd måtte rapportere at det ville bli splittelse hos dem. På den annen side ble det hevdet at det faktisk ville være det gamle internasjonale misjonsråd som ville fortsette å fungere i en meget fri form selv om det ble flyttet til Genève som en divisjon av Kirkenes Verdensråd. Og det vil bli mulighet for frie, uforbindtlige medlemskap. Man forsto også

om det ville søkes dannet selvstendige råd for f. eks. hele Afrika uten direkte forbindelse med Kirkenes Verdensråd og Det internasjonale misjonsråd, og med det hovedformål å samle alle tropper så langt det er mulig og nødvendig i hele Afrika.

Da debatten hadde gått høyt både i plenum og i gruppene noen dager, kom man omsider til selve avstemningen. Enkelte hadde da erklært at de ville stemme for, selv om de var imot, siden det nå var blitt klart at formannen for Det internasjonale misjonsråd, professor Mackay, med tilslutning av de fleste andre ledere, ikke på noen måte ønsket at Det internasjonale misjonsråd skulle fortsette lenger som en selvstendig organisasjon. Man kan jo ikke godt forlange at noen skal stille med ting de ikke har tro for å stille med. Vansken er at det som synes å forene alle i Asia, det skaper store vansker i Afrika og Latin-Amerika — iallfall på dette tidspunkt. Men vi må vel være forberedt på at når kirkene i Afrika og Latin-Amerika blir selvstendige, vil mange av dem søke medlemskap i Kirkenes Verdensråd. Etter hvert som det skjer, vil nok separate organisasjoner for disse kontinenter få mindre og mindre innflytelse. Nå var det enkeltpersoner som stemte i Ghana — 58 for sammenslutning og 7 imot. En hel del andre enkeltpersoner som var til stede fra råd uten stemmerett, ville nok ha økt de 7 stemmene betraktelig, men slik situasjonen er i dag, har diskusjonen fremdeles ikke endret på den ting at det er en stor majoritet for sammenslutning. Men diskusjonene har nå vist klarere enn før de mange problemer som en står overfor.

Bare fremtiden kan gjøre det klart hvorvidt det virkelig er slik at dette rent administrative skritt skal vise seg å være noe av en fornyelse for den kristne verdensmisjon eller ei.

Som ny formann ble valt biskop Leslie Newbigin fra Sør-Indias forenede kirke. Han er opprinnelig skotsk presbyterianer. Som ny generalsekretær etter dr. Ranson ble valt for 2—3 år den amerikanske metodist Jim Mathew.*)

*) Dr. Ranson foretrakk å være sekretær for den kommisjon som skal fordele 4 millioner dollar til bedre presteutdannelse i Afrika, Asia og LatinAmerika.

Så får da alle råd noen år på seg til å overveie situasjonen når de forskjellige dokumenter foreligger, og så vil det da vise seg i 1960—61 hvor vidt de 38 råd har funnet fram til en løsning som også blant dem får en liknende majoritet som blant enkeltpersonene som stemte mer fritt i Ghana.

Det er mulig at de som planla Ghana-møtet unnlot å legge det opp som et møte med det nye Afrika, der verdensmisjonens store hovedproblem kunne drøftes i en afrikansk ramme, fordi de visste at like etter skulle en stor del av møtedeltakerne i Ghana møtes med en representativ gruppe av afrikanske kirkeledere i Nigeria. Og det var i grunnen vemodig for dem som bare fikk Ghana-møtet før de reiste hjem, at de ikke fikk oppleve den friskhet som hersket over Nigeria-konferansen. Her var det de afrikanske kirker som sto i sentrum. Her manglet det ikke på sammenstøt om livsviktige spørsmål av i dag. Her var det i sannhet dynamitt som ble antent mer enn en gang. Her fikk man følelsen av at ting skjedde som ville ha vital betydning for det fremtidige Afrika. Men det er en annen historie. —

Så vil vi likevel tro at Ghana og Nigeria skal vise seg å ha vært historiske møter. Gud sitter enda på tronen. Han har all makt i himmel og på jord. Hans akt kan ingen hindre. La oss alle fortsatt gjøre vår plikt i den ytterst vanskelige situasjon som kristen misjon i dag står i utover hele jorden.